

NAŠ GLAS

Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
:: za Slovenijo v Ljubljani. ::

Cena posamezne štev. 1 Din.

„NAŠ GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina . . . Din. 40.—

Polletna naročnina 20.—

Četrletna naročnina 10.—

Za inozemstvo je dodati poštnino.

Oglasi po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Dalmatinova cesta 3/III. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani

Upravišтво: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

J. Z.:

Namen in ustroj organizacije.*

Uradniška organizacija Jugoslavije mora imeti dvojno smer:

- 1.) na zgoraj: v korist države,
- 2.) na spodaj: v korist svojega poklica in gmotnega obstanka.

1.

Mozeg države je uradnik, kakor je duhoven mozeg svoje cerkve, ali častnik mozeg svoje armade. Zato je naša prva, v prisegi obljubljen dolžnost, čuvati državo in državne koristi. Tega pa ne storimo, ako se brigamo samo za predpise svojega omejenega referata, temveč šele tedaj, ako razširimo svoje obzorje slično gospodarju, ki tudi ni zaverjen edino v vrt pod oknom ali v svinjak pred hlevom, temveč ima pred seboj sliko celega posestva. Tudi mi uradniki moramo imeti pred očmi sliko cele države. Do sedaj pa smo gledali samo na popisane papirje svoje mize ali smo kvečjemu poškilili preko mize k svojemu sosеду. Uradnik je bil do danes samo izrastek srednjeveških graščinskih pisarjev, po nekaterih državah še manj; razločeval se je od njih samo v toliko, da je imel svoj »stalež«, ki so ga mrcvarili drugi ljudje po svoji dobri ali slabi volji. Uradnik pa je molčal in vlek, ker se je bal šibe v obliki disciplinarne preiskave. Kedar je pred njim vstala ta grožnja, tedaj se je potuhnil, krivil hrbet in dalje prešteval številke ali premleval paragrafe po pisalni mizi.

Tak je bil do najnovejšega časa mozeg države, ne samo uradniški mozeg, temveč mozeg vseh državnih uslužbencev sploh.

Mila sreča nam je prisodila lastno, narodno državo. Uradnik bi bil moral biti prvi poklican, da jo uredi, ker sedaj ni več greh biti vladni mož, kakor v stari Avstriji, kjer niso spoštovali državnega uslužbenca, delujočega po navodilih vlade, temveč le onega, ki je navodila presukaval v velikokrat namišljene koristi svojega naroda. Rekel sem, da bi bil moral biti državni nameščenec prvi pokli-

* Priobčujemo ta članek našega zvestega, čislanege dopisnika, dasi se z njim, kolikor se tiče sposobnosti ali nesposobnosti mož, ki so na vladi, ne strinjamo. Imeli smo že sposobne ministre in jih imamo. Ravno tako bo tudi v bodoče, dokler bomo imeli iz naroda in od naroda voljeni parlamentarni zastop. — Op. ur.

can urediti državo, ker je imel strokovno izobrazbo in službeno sposobnost; to pa se ni zgodilo! Vodstvo so prevzeli po pravih stare in zastarele rečenice: svoboda, enakost in bratstvo tako imenovani »ljudski« zastopniki, med njimi mnogo takih, ki so postali v Jugoslaviji tako goreči Jugoslovenci, kakor so bili v Avstriji — Avstrijanci. Ti možje so v javni upravi strigili pravice na zgoraj do krone in jemali pravice na spodaj do najnižjega državnega nameščenca, tako, da je »mozeg« države postal hlapec nestrokovnjaških politikov, mesto strokovnjaški izpolnjevalec državnih zakonov.

Ker je bilo po prevratu odslovljenih mnogo državnih nameščencev radi njih političnega mišljenja, da-si so bili sicer mirni ljudje in strokovno povsem podkovani delavci, so zasedli njih mesta narodno zavedni, strokovno pa ne neoporečni ljudje in ti so dandanes desna roka političnim strankam, tako da smo dobili v državo upravo strank nad državo, mesto uprave države nad strankami. Ta preobrat je vrlo škodljiv državi sami, še bolj pa njenim nameščencem. Stranke vozijo državni voz vsaka po svojem tiru, dokler so na krmilu, mesto da bi državni voz vodil stranke po državnem tiru. Uradniki se zaman upirajo, se zaman trudijo po svojih pisarnah, zaman zadržujemo tek državnih poslov na slabem tiru, ki jemlje državi ugled, da izgubljajo naši izdelki in pridelki vrednost, naš denar pa zaupanje. Vse to pa se godi zato, ker imamo med krono zgoraj in med državnimi nameščenci spodaj mobilni, politično angažirani parlament, delujoč po šabloni predvojnih držav samo s političnimi spletkami brez sence strokovne izobrazbe, še manj strokovnega načrta za bodočnost. Nasprotno: v posmeh vsaki resni upravi vodijo politično angažirani ministri svoje resore v smislu stranke toliko časa, dokler so na krmilu in tako, kakoršna je njih, največkrat zelo majhna sposobnost. Javni uslužbenci pa kolebajo sedaj na desno, sedaj na levo: posrečeni uspehi gredo na račun parlamenta, neuspehi pa vedno in vselej na račun vezanega uradništva.

Zato mora biti prva dolžnost naše organizacije, premostiti to za državo nesrečno uredbo med nami in krono tako, da stremimo po strokovno izobraženih ministrskih šefih. Pravilno: ako ima uradnik pravico stopati po činu od XI. do II. razreda, imej pravico stopiti tudi v prvi razred in si prepovej, gledati nad seboj domišljave lajike strankarskega obiležja. Le

to pomislimo, kake možje so bili v letih po prevratu imenovani za ministre in kaj se jim je vse očitalo, ne da so se opravičili. Nasprotno: ako je zahtevalo sodišče, naj se jih izroči, jih je zaščitil parlament. V najboljšem slučaju so zapustili portfelj, niso pa poravnali škode, ki jo je trpela država.

Ako so se torej oglašali glasovi pred vojno proti protekciji juristov, ki so bili povsodi na prvem mestu, oglašajo se sedaj glasovi proti protekciji neveščih strankarjev, a mi uradniki smo dolžni zahtevati kot prvi v državi, da mora biti šef vsakega ministrstva priznani strokovnjak: častnik, uradnik, šolnik, industrijec, inženjer itd., ne pa gostobesedni in strankarsko vzgojeni, samo od krize do krize živeti političar.

2.

V korist svojega poklica in gmotnega obstanka pa moramo uradniki skrbeti v prvi vrsti za dobro strokovno književnost; politično časnikaštvo je pri nas pod vsako kritiko in ponosni bodimo na zavest, da moremo to javnosti v obraz povedati, ker se uprav po politiki in časnikaštvu izrablja pomen besede svoboda in izpodkopuje ugled in temelj državi in javnemu redu. Ker pa uradništvo ne živi tako skupoma kakor kmetje in delavci, zato se javni uslužbenec nikoli ne bo oprijel časnikaštva in politike tako kakor delajo drugi stanovi, zato pa je naša prva dolžnost, gojiti strokovno slovo. Država potrebuje novih modernih zakonov, moderne uprave, ki mora biti enotna a prilagodena razmeram posameznih krajev, modernizovati moramo naše pisarniško delo, modus reševanja mora biti točen in jasan, skrbeti nam je za državi primerna prometna sredstva: železnice, prekope, avtomobilne zveze, pomorstvo. Preiskati moramo državo glede rud, premoga, petroleja, vodnih sil, vrednosti polja, primernosti nasadov (polje, gozd) in končno določevati vrednost države v zemlji in trgovini, industriji ter stroške uprave, vojaštva, prometa, da spoznamo njeno stvarno gospodarsko moč in njene izdatke. Vse to moramo priobčevati v strokovnih spisih in pripravljati javnost na stvarno delo. Železnice in prekopov ne sezida ena stranka, potrebne predpriprave trajajo več let stranke pa se menjujejo po aprilovo in ena podira to, kar je gradila druga. Tukaj smo državni nameščenci na svojem mestu, tukaj naj delujejo geolog, rudar, inženjer, gozdar, agronom, jurist, finančnik

in tukaj naj pokažejo, kaj treba državi. Ljudstvo se bo projektov poprijelo in bo njih izvedbo od poslancev zahtevalo. Dandanes pa strokovnjak molči, političar se širokousti, ljudstvo pa se bega po shodih, časopisju in strankah. Tako mora delati javni uslužbenec za državo, da postane vodja in odločujoči faktor državne javnosti. Hvaležno mu bo ljudstvo in vpošteval ga bo zakonodavec, ki danes gleda omalovaževalno na državne — blapce in klečplaze okoli strank in politikov.

Tovariši, pokonci glavo! Zavedajte se svojega važnega in resnega stališča v državi in delajte za državo preko vseh strank in kljub vsem strankam! Kralj in država bodi naš klic! Služabniki javnosti pa smo le v toliko, da ljudstvo vodimo in pokažemo državnikom, kaj in kako naj delajo. Dandanašnje strankarsko izpodirvanje namreč ni nikako delo, pač pa hudo delstvo nad državo.

Pri delovanju v korist države pa ne smemo pozabiti — nasé. Naj bo draginja taka ali taka: kakor imajo delavci svoje konzume, moramo imeti mi svojo gospodarsko organizacijo za moko, mast, olje, kurivo in obleko. Vsaka pokrajina in vsaki resor naj si izbere sposobnega tovariša (med nami so ljudje, ki se prav dobro razumejo na cene v poljedelstvu, živinoreji ali manufakturi) in ti naj vsako leto na debelo nakupijo potrebne življenske potrebščine. Brez velikega rizika in dela bi se zglasili posamezniki za potrebno množino živeža in obleke na mesečne obroke po dotičnem računovodstvu. Odposlani kolege pa bi ob točnih računih nakupili za vse skupaj, a odposlali za vsako uradišče posebej. Računovodstvo bi poravnalo račun tovarni, podjetju ali veleposestvu in dobili bi brez skrbi in po najnižji ceni ter z lahkimi obroki najpotrebnejše stvari za življenje.

A treba je delati, ne samo govoriti in pisati! Že to jesen bi mogli pričeti in treba bi nam bilo za vso državo največ 50 do 60 tovarišev, ki bi to izvedli v najkrajšem času. Ne smelo bi nas motiti, ako bi cene trenutno padale: naša organizacija bi morala biti stalna, kakor je stalno zavarovanje ali podobni dogovori. Poznam mesto s 6000 prebivalci, ki se je celo XIX. stoletje tako oskrbovalo z žitom in mesom in dela istotako dandanes.

Torej: Listi za strokovna navodila in načrte javnosti, gospodarska organizacija pa za gmojni prospeh sebi!

R. L. (M. S.):

Kje naj država štedi?

Država naj najprej štedi pri sami sebi: ako bodo gospodje ministri vedno potovali kakor potentati, mesto da delajo, bo pisarniško delo zaostajalo in zaostajalo bo delo nas uradnikov, kajti ako ne delajo ministri in poslanci, ne dela parlament; vsa uprava samo leze, mesto da bi tekla. Poslanci so torej srce vsake države; srce, ki goni kri po žilah; ako zastaja srce, zastaja kri; kjer zastaja kri, umira organizem. Srce pa ne deluje, ako hodijo poslanci od shoda do shoda, ali, kar je dandanes običajno, od kongresa do kongresa, od pojedine do pojedine (med tem ko uradnik nima najpotrebnejšega), od ljudske zabave do ljudske zabave. Torej bolje in več delati in manj govoriti in voziti se, tega treba našim ljudskim zastopnikom. Prištediti bodo državi na potovalnih stroških težke milijone, ljudstvo pa obvarovali draginje in

hujskanja, ki ga je na mernike po raznih, po poslancih uprizorjenih shodih. Malo govoriti in več delati bodi deviza teh mož, sicer bodo volilci pričeli z njimi samimi govoriti in delati.

Država naj štedi pri uradih vlade. Naša okrajna glavarstva n. pr. so bila v stari Avstriji nekaka zaščita vlade, njeni uradniki — predstavniki nemštva; dandanes to odpade. Od raznih okrajnih glavarstev so prihajali tudi načrti za železnice, ceste, vodovode, regulacije in podpore; ker pa ni bilo denarja, je ljudstvo o njih samo govorilo in gledalo razne komisije, ki so veliko veljale, a dosegle ničesar. — Še dandanes je polno takih projektov. Volitve so večinoma v rokah sodišč, naborni in podobni referati v rokah vojaštva, razne blagajne so odpadle, okrajna glavarstva nimajo več one važnosti nego nekdanj, četudi bi našim besedam marsikdo oporekal. Zato bi bilo treba tem uradom prideliti važnejše dele občinske uprave, ker jim županstva niso kos (ali pa naj se zmanjšajo). Država bo prištedila veliko.

Država naj štedi pri sodiščih; današnja uprava od parlamenta do občinske pisarne je sad zgodovinske vzgoje pa naših šolah. Ondi čitaš o kraljih, ki so »pravico delili in imetje branili«. Te rečenice so prešle v kri in meso, in tudi pri nas Slovencih smo nemalo ponosni na »pravice«, ki so nam jih delili razni knezi. Tako življenje pa je bilo primerno pred mnogimi stoletji, dandanes se je preživelo. Imetje nam dandanes brani orožništvo in policija, pravico nam deli uprava kot taka, sodišča sama pa imajo svoje posle v pretežni večini s stvarmi, ki niso državna briga, bodisi navadna razžaljenja, bodisi porotne obravnave in vse, kar je vmes. Država nima od njih nobenega haska, ne koristi, ne zanimanja, toda plačevati jih mora ona s težkimi stroški. Te stroške naj plača oni, ki jih je povzročil: prepirljivec ali porotni zločinec, in najmanj kar zahtevamo je, da se takse zvišajo tako, da justica v državi ne bo več pasivna. Mirnim ljudem ni treba sodišč, nemirneži pa naj mesto dragih zaporov svoje kazni plačujejo z brezplačnim delom ali lastnim denarjem.

Država naj štedi pri zemljiški knjigi. Res je, da mora država braniti last in čast državljanov, toda ne enostransko. Dandanes je enako važna obrt in trgovina kakor zemljišče, in ako imamo zemljiško knjigo ali rudarsko in železniško knjigo, bi morali imeti tudi knjigo za industrijo, trgovino itd., ali pa — ničesar, kajti tudi te knjige stanejo državo lepe novce.

Marsikomu naša izvajanja ne bodo ugajala, ker ne ve, da se je javnost zadnji dve stoletji korenito predrugačila, država s svojimi napravami je ostala na višini dobe cesarja Jožefa II.

Država naj štedi pri šolah; da, tudi pri šolah! Poznamo mnogo priznanih držav, ki nimajo državnega šolstva, vendar izborna izhajajo. Nauki osnovnih šol so nam potrebni, poznejša izobrazba mora biti izobrazba za življenje, ki je pa ne dobimo v šoli, temveč v dotičnem poklicu. Za vsak poklic ne moremo imeti posebnih šol, izvzemši v tozadevnih kulturnih središčih; torej v rudarskih centrih rudarske, v trgovinskih trgovinske, pomorskih pomorske (ribištvo in pom. trgovina), na deželi kmetijske, v centrih domače obrti za dotično obrt. Preveč razkošno pa je graditi take šole v vsaki večji vasi, trgu ali mestu, ker je njih šolski red po-

vsodi, ako ne enak pa tako podoben, da je vzdrževanje zavoda predrago v primeru z uspehi za življenje. Dandanašnje srednje šole nikogar ne vzgajajo za poklic; učiti se samo zato, da »nekaj znam«, je v naših časih neprimerno, ker je predrago. Torej: malo šol, a za življenje, ne radi izpitov.

Država naj štedi pri gledališčih. Mogoče ima država namen po izreku panem et circenses ljudstvo zabavati; toda dandanes je najprijetnejša ljudska zabava »pobijanje« draginje in zasledovanje njenih krivcev. Kdor se želi zabavati po veseljskih, naj jih plača. Zato morajo biti taka državna podjetja aktivna, ali pa se morajo prepustiti privatni podjetnosti.

Država naj štedi pri carinski politiki. Staro načelo, da je le ona država aktivna, ki več izvažajo, nego uvažuje, je zastarelo. To načelo je sicer citati povsodi in razni »strokovnjaki« ga izrekajo povsodi; resnično je toliko, kolikor so bile resnične trditve nekdanjih homeopatov ali obližnikov. V resnici namreč velja dandanes načelo, da zavaruješ vse predmete, kar jih sam rabiš v lastni deželi, z najvišjim carinskim zidom: torej žito, mast, moka, petrolej, obleka, premog, sol in podobno treba porazdeliti najprej med domače prebivalstvo, in ko je to do sita preskrbljeno, naj se izvažajo ali, kar je še boljše, shrani za slabo letino. Tako delajo modre države, n. pr. Anglija, ki skrbno čuva svojo industrijo, da ž njo zamenjuje poljščine iz Indije in Kanade. (V začetku XIX. stoletja je grozila smrtna kazen onemu, ki bi prenesel statve iz Anglije v Evropo, ker je bilo tkalstvo specialiteta angleške industrije.) — Pri nas seveda naši »strokovnjaki« izvažajo žito, svinje, govedo, les, moko itd., doma pa imamo draginjo, ker dobivamo n. pr. kože lastnih volov kot italijansko usnje v desetkratnih lirah nazaj. In to vse po principu naših strokovnjakov-verižnikov, da treba več izvažati, nego uvažati.

Končno naj bi država modernizirala upravo. Sedanji parlamentarizem je zastarel, ker se je preživel, oziroma je v rokah posameznih strank, da z njegovo pomočjo delajo zase, ne za državo; ali, kar je najžalostnejše, ako si posamezni politični sleparji podajajo državne posle iz roke v roko, kakor bi zbijali žogo. Parlamentarizem je plod državic, nastalih v XVIII. stoletju in je bil namenjen za poštenjake in vestne državljane z visoko izobrazbo, ne za politične karlekinje in šarlatane, kakršnih imamo toliko dandanes. To bi bili morali vedeti ob prevratu in bi bili morali ustvariti času primeren državni organizem in ne slabega posnetka. Sicer pa usoda vsakoga tepe s tako šibo, kakršno si sam splete!

(Op. uredn.: O trditvah tovariša R. L. odvijamo debato.)

Poglavje o javni morali.

Pred mnogimi leti sem služil pri uradu glavnega mesta, ki je imel enega svojih praktikantov pridelnega nadrejenemu ravnatelju. Našemu šefu za njim ni bilo žal. Dečko je bil sicer vlijuden, finega vedenja, nosil je rokavice in cilindar, hodil je tudi v nemško družbo, kar je za tiste čase pomenilo posebno priporočilo, toda v davčnih stvareh ni bil preveč razsvitljen. Neki njegov tovariš se je z njim pošalil, ko je zopet enkrat prišel v cilindru v pisarno: »Sie handeln vollkommen korrekt, denn etwas muß man haben:

wenn nicht im Kopfe, wenigstens auf dem Kopfe.«

Ravnateljstvo je smer njegovih talentov kmalu spoznalo in gospodje so si ga prisvojili za prenašanje raznih spisov in — čenč. Lazil je vse dopoldne iz sobe v sobo, iz urada v urad: pokukal tukaj v kak akt, prisluhnil ondi kakemu pogovoru, proti dvanaajstim pa je prišel k nam in šepetal na ušesa: »Der X. ist übersetzt, der Y becommt eine Nase, der Z. geht auf Urlaub.« Delal seveda ni nič, ker ni znal, ker se mu ni ljubilo in ker ga tudi nihče ni silil. Mož je bil nemškomsleč in to je zadostovalo za povišanje pri prvi priliki. — Do tukaj je bila zadeva v redu.

Pri uradih pa ni vedno tako postlano z rožicami, da bi se samo božali, temveč nam postiljajo tudi trnja. Gospodje so večkrat pošteno trčili radi kake naredbe, kakega zakona ali ukaza. Tedaj so deževali pokloni: »Der alte ist ein Esel, die Direktion hat einen Blödsinn gemacht, das Ministerium versteht einen Stiefel.« Teh dičnih izrazov pa gospodje niso šepetali, temveč so govorili precej glasno in marsikdo je udaril ob mizo iz gole vne-me za dobro in pravično stvar. Kedar smo bili sami med seboj, je bilo prav, večkrat je pa stal v sosednji sobi Praesidialmops, kakor smo mu rekli. Hote ali nehoti je slišal krepke izraze in kakor je novice prinašal doli, tako jih je pridno nosil v drugo nadstropje. Zgoraj je pri personalnem referentu vso davkarijo tako lepo popisal, da smo bili vsi prav dobro zabeleženi. Po ovinkih smo vendar zvedeli za skrivnosti po naših službenih tabelah, jeli smo se Mopsa ogibati, in imeli smo ga za denuncijanta, katerega smo si privoščili tako, da smo ga sem pa tje prav pošteno potegnili in nalagali.

Praesidialmops je postal smešna figura; — mesto Mefista je bil harlekin.

Na ta slučaj se spominjam, kadar čitam v kakem dnevniku poročila o denuncijacijah. Beseda sama je tako razupita, da se je vsi boje; malokomu pa je znano, da se denuncijantov najbolj boje oni, ki imajo slabo vest in o denuncijantih največkrat kriče zato, ker se boje, da bi javnost razkrila njih početja in državi škodljivo rovarjenje. Posebno dandanes se tako godi in posebno javnim uslužben-cem meče občinstvo rado psovko, ker smatra zakone za sekature in red za teror.

Za Jugoslavijo je krvavelo in trpelo mnogo ljudi, a prav ti nimajo najmanjšega haska od svojega dela; nasprotno smo imeli v avstrijskih časih dične cesarske patriote, ki so nadzorovali naše jugoslovansko mišljenje, ob prevratu pa so se preko noči preorijentirali in igrajo dandanes glavno ulogo do najvišjih mest. Vlada in država pa to gleda in neguje. V prvi vrsti so med temi nekateri politiki in časopisje. Ako stopiš tem ljudem na prste, tedaj si denuncijant. Po njihovih nazorih je denuncijant vsak redar, ki zasleduje protidržavne govore; vsak uradnik, ki konfiskuje nesramne liste, — denuncijant jim je sodišče, ako zasleduje njih početje, orožništvo, glavarstvo, ako jim očita državi nasprotno mišljenje; finančna oblast, ako se ne pusti od njih slepariti pri žganju in davkih; denuncijant je vsak javni uslužbenec, kdor zvesto služi, ne streže stranki in dela po zakonih. Kakor otroci sovražijo starejšega brata, ako jih zatoži, da so kadili ali bili nespodobni, tako se jeze naši »poštenjaki« na javnega uslužbenca, ki zasleduje njih ob-

nosti kvarne nakane in križa brezvestne račune. Najdaljši jezik imajo dandanes ljudje, ki so takoj ob prevratu zaslužili kroglo.

Od ministra zgoraj, do tercijalke spodaj, ki obliže v cerkvi vse svetnike od oltarja do vrat, potem pa tihotapi preko meje — vsi kriče o denuncijacijah, ker se boje pravice. Javni uslužbenec: carinik, davčnik, sodnik, policija pa miži in molči!

Ne, gospodje! Takih ljudi ne smemo poslušati ne v časopisju, ne v družbi, ne na shodih, ne v parlamentu, kajti prisega nam je presveta in država preluba, da bi jo kreature izpodkopavale in nas povrh še blatile. Zato brez pardona in strahu edino po pravi poti naprej.

J. Z.:

Vpliv borze in carine na draginjo.

(Pojasnilo.)

Komur bi ne utegnil zadostovati članek pod gornjim naslovom v št. 37., mu veljaj naslednje pojasnilo po vzgledih.

I. Carina. Z Nemškega dobim blago in račun za 7500 mark in račun za ocarinjenje; za ocarinjenje v naši državi plačam v našem denarju, račun nemške carinarne poravnam v nemških markah, ki sem jih kupil v banki. Istotako 7500 mark ne plačam v našem denarju, temveč kupim marke po kurzu v banki in jih potom banke pošljem v Nemčijo. Tako dobi vsak svoje: blago je moje, naš denar naše carinarne, marke pa dobita nemška carinarna in nemški trgovec. Špekulacija s kurzi odpade, kar se dandanes tako godi, da plačam v banki denar za marke po dnevnem kurzu. Ker banka ne more takoj naročiti izplačila v Nemčijo svoji podružnici, poteče nekaj dni. Kurz se menja, razlika pa dobi banka. Zato je v korist in nameri borznih spekulantov, da se gotove valute dvigajo, druge pa padajo. Svoječas, ko so bile vse valute približno enake, tega ni bilo; pa tudi ni bilo bank.

II. Borza. Borza je nastala ob času okupacije Palestine po križarjih in pozneje ob času odkritij novih dežel. Ladije, ki so vozile sem in tja, so se zavarovale; v značaju nekaterih ljudstev, posebno Židov in Angležev, pa tiči, da radi vedno stavijo. In tako so stavili, ali ladija pride srečno iz Orienta ali iz Amerike ali ne; izgubo teh stav je plačalo občinstvo, ker je bilo blago za stavljeno ceno dražje. Ta modus pa je pozneje prešel na vse trgovsko življenje, a le po borzah in med Židi. V svetovni vojni pa se je razvil tudi med trgovci-vojaki, in dandanes ti samo nadaljujejo, kar so se med vojsko naučili. Da to onemogočimo, treba borzo poddržati. Država mora po okrajnih glavarstvih od meseca do meseca poznati stanje setve ali žetve, po finančnih uradih stanje dohodkov, po uradih za rudo in šume stanje izvoza rud, lesa; pa uradih na tržiščih povpraševanje po blagu; po carinarnah višino uvoza ali izvoza posameznih predmetov; stanje železnic in prometa sploh, tako da razvidi z enim pogledom vse omrežje državnega življenja in gibanja. Po teh podatkih je določiti državni borzni komisiji vrednost tujih valut za gotov dan, teden ali mesec in nobena menjalnica ali banka ne sme tržiti po drugačnem tarifu.

Pa porečete: borzna komisija bo določila na pr. za švicarski frank 100 Din,

Zürich pa jih bo določil 120 Din. Slobodno! S 120 Din bo Zürich smel mešetariti izven mej naše države, v Jugoslavijo ne pride!

Pa porečete dalje: Ako naša država ne bo posnemala Züricha, ne dobimo švicarskega blaga. Tudi prav! Ako blago izostane, bo dolžnost države, da dotično industrijo pri nas ustvari in iz borznih kurzov bomo tudi spoznali, kje je industrija v naših rokah in kje smo odvisni od inozemstva. Za slučaj pa, da nam je predmet neobhodno potreben, ima državna borzna komisija še vedno priliko, kurz švicarskega franka izravnati po priliki in potrebi s Zürichom, ne bodo pa tega delali Židje na Dunaju, Zürichu ali Parizu, ker bodo vajeti v Beogradu, v rokah zapriseženih in državi odgovornih mož. Seveda bomo morali opustiti šolske basni o ljudovladi in raznih »izmih«, od katerih dandanes ni nihče sit, ker pomenijo samo plod slabe vzgoje za življenje. Oprijeti pa se bomo morali gospodarstva, ki je edina prava in trajna podlaga zadovoljnemu in varnemu življenju, ne pa fraze z raznimi »izmih« in lačnimi besedami.

V današnjih nesolidnih razmerah se moramo čuditi pogumu podjetnih mož, ustanavljajočih rudnike, plavže, tovarne in podobno, ker jim zamore preko noči nezanesljivo denarničarstvo uničiti ves kapital. Borze se z našim imetjem enostavno igrajo — država pa gleda! Odtodi izgublja zaupanje tudi ona. Industrija in solidne cene se ne morejo razviti in ustanoviti. Posojila so draga in vrednost denarja pada. Naše blago pa drvi iz države med lačne sosedo za valuto namišljene vrednosti, a nas same tare draginja in lakota.

Te razmere so nam ustvarili krmilarji-lajiki! Z našim in državnim imetjem se igrajo, kakor otroci z žveplenkami; ko se naveličajo, jih vržejo proč, a škodo prepuste nam in državi. V današnjih časih je tako življenje nevzdržno, pogubonosno in izdajalsko!

Črmlanec:

Anarhija cen.

Vedno se govori in piše o ogromnih prirodnih zakladih Jugoslavije in njenem prirodnem bogastvu, se poudarja, da je Jugoslavija agrarna država, katera ima naravnost ogromne množine najrazličnejših poljedelskih in drugih pridelkov in izdelkov za izvoz.

Ne moremo in nečemo reči, da te trditve ne slonijo na resnici, rečemo le, da ta agrarna in bogata država na prirodnih zakladih in pridelkih uvaža danes mast iz Amerike, moko in zrnje iz Bolgarske, drva pa iz Romunije.

Reči moramo, da je Jugoslavija postala najdražja država, da vlada pri nas popolna anarhija v cenah. Egoizem ni samo zavladal med našim ljudstvom, on je popolnoma zdivil ter ropa in gufi konzumenta in napravlja življenje skoraj nezno. Vsevpred navija cene in zahteve, prednjači pa država. Ta neprestano viša neposredne davke, tarife, pristojbine, takse, trošarine in kakor se že vse imenujejo te zahteve, podražuje železnico, pošto, telegraf, telefon, sol, tobak, sladkor, petrolej ter s tem svojim delovanjem dviga cene in onemogoča uravnoteženje budžeta, izpodkopava radi tega tla valuti in zaupanje tujine v naše gospodarstvo.

Neprestano moramo gledati, kako teknuje država, kapital, produkcija, de-

Ilovna sila med seboj, kdo bo bolj navil svoje zahteve. Drug drugemu ne dela težkoč v navijanju! Posamezni stanovi in organizacije streme za tem, da ne zaostajajo v splošni tekmi v navijanju. Z vzgledom so začeli poslanci, saj so si zvišali dnevnice od 120 na 180 Din, sledilo jim je takoj delavstvo. Nastopili so zidarji, rudarji, krčmarji, kavarnarji in tudi tisakarji, čeravno so bile cene knjigam že prej take, da jih zmore kvečjemu največji dobičkar. Uradnik, ki je bil najboljši kupovalec knjig, že davno več ne zmore za knjige. Zaostali niso v splošnem navijanju niti brivci. Vsi brijejo in strižejo v prvi vrsti duševnega proletarca, čeravno je že davno gol.

Brezobzirno striženje se izraža v %. Začenja se navadno pri 30. in ne neha pri 100.

Egoizem je svoje reditelje, navijalce, tako zaslepil, da ne vidi, kako s svojim navijanjem sami sebi izpodkopavajo tla in jih pripravljajo anarhizmu. Anarhizem v cenah pripravlja pot neredu in nemiru, anarhizmu v društvu, kateri razkrajajo posamezne družine, pa ne bo nehal pri državi.

Glavni krivec anarhizma v cenah in navijanju je agrarna in socialna kakor tudi pogrešena trgovinska politika. Že v propadli Avstriji je izmzgavala agrarna politika milijone konzumentov na korist avstrijskih grofov in madžarskih magnatov-veleposestnikov. Ni se dvigala produkcija, saj plemeniti in magnatski veleposestniki so gledali le na male troške pa velike dobičke. Nedovoljno produkcijo imamo tudi v Jugoslaviji. Na stotisoče hektarjev zemlje leži neobdelane in nihče se ne brine, da bi se obdelala, da bi se zvečal povprečni donos zemlje, nasprotno donos splošno pada, a cene rastejo. Država, oziroma državni krmilarji si ne upajo prisiliti poljedelca, da bi skrbel za večji donos zemlje z boljšim delom, si ne upajo prisiliti ga z davki do prodaje svojih pridelkov. Nazadovanja produkcije je kriva tudi ponesrečena agrarna reforma.

Delavoljnost in varčnost pa ubija socialna politika. Uvajajo se take socialne naredbe, odredbe in zakoni, ki so na mestu k večjemu v naprednejših državah, ne pa v agrarni zemlji, kot je Jugoslavija. Lahki zaslužek zavrača človeka, da ga tudi lahko izdaja. Po predmetih uvoza je razvidno, za kake predmete se lahko miselno izdaja denar. Ogromno zaslužka požre pijančevanje. Jugoslavija pridela nad 13 milijonov hektolitrov vina, izvozi se ga pa komaj nad 1 milijon hektolitrov. Poleg vina in piva se izpijejo še ogromne množine žganja. Samo v Ljubljani je 256 krčmarskih koncesij a nikogar ni, ki bi si upal povzdigniti glas proti tako veliki številu krčem, čeravno jih je najmanj 200 preveč in bi z odpravo nepotrebnih krčem lahko dobili precej stanovanj.

Skrajni čas je že, da država neha s pogrešeno agrarno in socialno politiko, izpremeni tudi trgovinsko politiko, da vidi vse stanove v državi, da onemogoča veseljačenje in pijančevanje, da prisili z davčno politiko tudi poljedelca do izboljšanja obdelovanja zemlje in do povečanja produkcije, da izboljša posebno železniški promet, da zaposli delovne sile v Dalmaciji, Črni gori, Makedoniji itd., ki posedajo križem nog brez dela in vpijejo za kruhom. Vsi fondi za podpiranje pasivnih krajev so zavržen denar in nepotrebn, so le izrodek vojne, v kateri si je birokratizem nadel nalogo, da pomaga pasivnim krajem, pa jih je le izstradal. Stoletja so ti kraji pasivni, pa nikomur ni padlo na misel, da bi jih »snabdeval« in tem krajem tudi ni prišlo na misel, da bi živeli na stroške drugih. Sami so se vedno preživljali s svojim delom in bi se tudi sedaj.

Prenehati se tudi mora s strankarstvom v državnem gospodarstvu, sicer se pogreznemo vsi skupaj v blato. —

Vestnik.

Gradivo nam je popolnoma pošlo. Za prihodnjo številko nimamo ničesar. Prosim vse gospode dopisnike, da nas nemudoma založe. Radi tega in radi končne ureditve vprašanja urednika list drugi teden ne izide. — Uprava.

Vsem dopisnikom! Anonimni ali samo z začetnimi črkami (n. pr. A. M., I. itd.) opremljeni dopisi romajo brez pardona v koš. Urednik mora pisca poznati vsaj po imenu, ker bi si drugače na nepremišljen način nakopal več odgovornosti, kakor jo predpisuje zakon.

Postranski zaslužki. Vedno čujemo, da državni nameščenec ne more izhajati s svojo plačo. Pozivljajo se, naj si oskrbijo postranski zaslužek. Dobro! Ni nam pa jasno, ali so postranski zaslužki dovoljeni in pripoznani od države ali ne. Naj navedem dva slučaja, ki si nasprotujeta in delata nesoglasje med uradništvom. Dva tovariša imata svoji ženi zaposleni kot kontoristini, da si prislužita nekaj »par« k borni plači njihovih mož. Kaj se zgodi? Obema ustavijo draginjske doklade, ki jih prejmeta za ženi! Še več; oba morata povračevati te doklade, in sicer za čas, odkar ženi zaslužita. Tudi šef tega urada ima postranski zaslužek. Ali mislite, da tudi njemu utrjavajo draginjsko doklado? Ne! Prosim torej, naj nam O. Z. razloži, kdo sme opravljati postranski zaslužek, kakšen postranski zaslužek je dovoljen in pa če je država upravičena utrjavati doklade za one, ki imajo postranski zaslužek. — Alfa. (Odgovorili bomo v prihodnji številki in s tem odgovorom zaključili nad vse mučno debato o postranskih zaslučkih, Op. ur.)

Na naslov društva oficijantov in pisarniških pomočnikov nam piše neki pisarniški oficijant: »Te dni razpošilja društvo na razne naslove neko vlogo, v kateri predlaga, naj se uvrste nad 7 let službujoči oficijanti vsaj v zadnjo uradniško grupo. Ker je ta uvrstitev itak priznana, se mi vloga ne zdi opravičena. Društvo mora varovati interese vseh svojih članov, t. j. tudi oficijantov in pisarniških pomočnikov, ki nimajo še 7 službenih let. Če odbor take predloge stavi, potem dela pristansko radi osebnih koristi ter naravnost izkorišča svojo funkcijo na račun članov.« (Da se

vprašanje razčisti, se obračamo na dotično društvo s prošnjo za pojasnilo. — Op. ur.)

Uradniška statistika v Avstriji. Doslej smo opetovano čitali, da šteje armada javnih nameščenec v Avstriji okoli 250.000 glav, tako da prihaja na vsake 6 prebivalcev po en državni nameščenec. Drž. statistični urad je izdal pravkar svoje poročilo, iz katerega smo zvedeli, da ima Avstrija v resnici le 37.472 drž. nameščenec in sicer »piščolih« 32.174 (med temi 2111 delavcev), 1591 sodnih in 3707 učnih nameščenec. Tako prihaja 6 nastavljenec na okroglo 1000 prebivalcev. Avstrija pa ima tudi še okoli 75.000 železniških nameščenec, ki niso pravi državni uradniki, nego so le nastavljeni po drž. obratih. Zdaj jih plačuje država. Splošno trdijo, da je teh železničarjev mnogo preveč. Železničarji terorizirajo državo in državne nameščenec ter izživajo opetovane stavke. Očitano, da so državni nameščenec glavni vzrok, da je Avstrija v večnih krizah, je torej neupravičeno.

Listnisa uredništva.

Gosp. Alojziju E-u, podpregledniku finančne kontrole v Podčetrniku: V ostalini prejšnjega uredništva smo izsledili Vaš dopis z dne 20. III. t. l. Ker je zastarel, je izgubil na aktualnosti. Zato ga ne moremo priobčiti. Ostanite pa vendarle še nadalje naš dopisnik! Seveda bo treba posvetiti več pažnje stvarnosti kot osebnosti.

Razširjajte
„Naš Glas“!

Oblačilna industrija

A. KUNC

LJUBLJANA

Gospodarska ulica 7.

Konfekcija.

Lastni izdelki.



Priporočila se cenj. občinstvu
špecerijska trgovina

Leskovic & Meden

LJUBLJANA, Jurčičev trg št. 1.

M. Mihelič

LJUBLJANA, Selenburgova ulica.

Specialna trgovina ščetarskih izdelkov.

Parfumerija in galanterija.

Edina zaloga jugoslovanskih igralnih kart.



L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15.

priporočila svojo zalogo

dežnikov in solnčnikov
ter sprehajalnih palic.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Krojaštvo Fran Iglič Krojaštvo
Ljubljana, Kolodvorska ul. št. 28.
delovanje oblek za gospode, otroke in uniforme.
Za dame po najnovejšem modernem kroju.
Lastna zaloga modnega blaga.
— Uradnikom znaten popust. —